

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av vägtrafiklagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att förutsättningarna för beviljande av körkortstillstånd skall revideras så att de motsvarar bestämmelserna i EG-rådets direktiv om körkort. Körkortstillstånd beviljas enligt förslaget endast personer som är stadigvarande bosatta eller studerar i Finland. Körförbud som har meddelats i någon annan stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) skall utgöra ett hinder för beviljande av körkortstillstånd i Finland.

Dessutom föreslås det att den nationella lagstiftningen skall anpassas efter rådets direktiv om obligatorisk användning av bilbälten. Ändringarna anknyter till Gemensamma EES-kommitténs beslut om ändring av protokoll 47 och vissa bilagor till EES-avtalet.

Lagen avses träda i kraft samtidigt som Gemensamma EES-kommitténs beslut till de delar den gäller obligatorisk användning av bilbälten och den 1 juli 1996 till de delar den gäller körkortstillstånd.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Ändringar i fråga om beviljande av körkortstillstånd

Enligt 82 § vägtrafiklagen (676/90) beslutar polisen på den berörda personens hemort om körkortstillstånd. Hemorten kan även vara en annan än den som antecknats för personen i registret.

Genom Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 7/94 om ändring av protokoll 47 och vissa bilagor till EES-avtalet, nedan tilläggsprotokollet till EES-avtalet, har EG-rådets direktiv 91/439 EEG om körkort fogats till de rättsakter till vilka det hänvisas i bilaga XIII till EES-avtalet. Bestämmelserna om detta ingår i bilaga 11 till tilläggsprotokollet. Enligt direktivet får körkort utfärdas till sökande med permanent bostättningsort inom den medlemsstat som utfärdar körkortet eller som kan visa att de har studerat där i minst sex månader. Enligt direktivet avses med permanent bostättningsort

den plats där en person normalt bor, dvs. under minst 185 dagar varje kalenderår, till följd av personlig och yrkesmässig anknytning eller, om personen saknar yrkesmässig anknytning, till följd av en personlig anknytning som präglas av nära band mellan personen och den plats där han bor. För en person som har den yrkesmässiga anknytningen till en annan plats än den personliga anknytningen och som därför omväxlande bor på olika platser i två eller flera medlemsstater skall dock den permanenta bostättningsorten enligt direktivet anses vara den plats till vilken han har personlig anknytning, under förutsättning att han med regelbundna mellanrum återvänder dit. Detta sista villkor behöver inte uppfyllas, om personen bor i en medlemsstat för att genomföra en tidsmässigt begränsad uppgift. Studier vid universitet eller någon annan utbildningsanstalt skall inte anses medföra att den permanenta bostättningsorten ändras.

På grund av det ovan anförda bör stadgandet om förutsättningarna för beviljande av

körkortstillstånd ändras så att sökanden för att få tillstånd skall ha permanent bosättningsort i Finland eller uppfylla kravet på studier i Finland. Det föreslås även att stadgandet om behörighet för den körkortsmyndighet som beviljar körkortstillstånd ändras så att behörigheten att bevilja körkortstillstånd fastställs enligt den bosättningsort som avses ovan.

Enligt bestämmelserna i direktivet får en medlemsstat vägra att utfärda körkort åt en sökande om han i en annan medlemsstat är föremål för begränsning eller återkallande av körrätt eller tillfällig eller permanent indragning av denna. Trots att bestämmelser om grunderna för meddelande av körförbud inte ingår i direktivet och trots att dessa grunder kan variera från ett land till ett annat föreslås det att körförbud som har meddelats i något av samarbetsområdets länder skall utgöra hinder för att sökanden beviljas körkortstillstånd i Finland.

1.2. Typskylt för moped

Av förordningen om ändring av förordningen om registrering av fordon (266/94), som har givits 1994, följer att registreringsskyldigheten även kommer att gälla mopeder från den 1 april 1995. Av den orsaken bör omnämnandet av typskylt för moped strykas ur 83 b § 4 mom. vägtrafiklagen, eftersom behovet av typskylt för moped bortfaller i och med att skyldigheten att använda registreringsskyltar inträder.

1.3. Skyldighet att använda bilbälte

Allmänt

Genom bilaga 11 till tilläggsprotokollet till EES-avtalet har även rådets direktiv 91/67/EEG om tillnämning av medlemsstaternas lagstiftning om obligatorisk användning av bilbälten i fordon som väger mindre än 3,5 ton, nedan bilbältsdirektivet, fogats till de rättsakter till vilka det hänvisas i bilaga XIII till EES-avtalet.

Direktivet motsvarar i huvudsak stadgandena om användning av bilbälte i 88 § vägtrafiklagen och 6 § förordningen om användning av fordon på väg (1257/92). Harmoniseringen av den finländska lagstiftningen i överensstämme-

se med bilbältsdirektivet leder till utvidgad obligatorisk användning av bilbälte bl.a. för passagerare i taxibilar samt också till vissa lindringar av användningstvånget.

Den mest betydande skillnaden mellan våra gällande nationella stadganden och direktivets bestämmelser gäller skyldigheten för förare och passagerare i baksätet i taxibilar att använda bilbälte eller någon annan säkerhetsanordning. Gällande vägtrafiklag förpliktar inte till detta. Skyldigheten för passagerare i paketbilar att använda bilbälte är mindre omfattande enligt direktivet än enligt vägtrafiklagen. Å andra sidan förutsätter direktivet att passagerare på framsätet i minibussar använder bilbälte.

Direktivets bestämmelser om skyddsanordningar för barn gäller endast barn under 12 år med en kroppslängd under 150 cm. I vägtrafiklagens stadgande ingår ingen åldersgräns. I direktivet finns dessutom specialstadganden som gäller barn under tre år.

Genom förordningen om fordons konstruktion och utrustning (1256/92) har den nationella lagstiftningen anpassats i enlighet med EES-avtalet så, att den stämmer överens med EG:s direktiv som gäller fordons konstruktion, utrustning och användning. I förordningen ingår också stadganden om bilbälten och deras fästpunkter (direktiv 76/115/EEG, 82/318/EEG, 90/629/EEG, 77/541/EEG, 82/319/EEG och 90/628/EEG) samt stadganden om skyddsanordningar för barn.

Ändring av stadgandena om användning av bilbälte

Artiklarna 1 och 2 i bilbältsdirektiv innehåller en huvudregel som förpliktar förare och passagerare att använda bilbälte eller någon annan säkerhetsanordning som avses i direktivet i personbilar, i paketbilar annanstans än i baksätena och i vissa minibussar annanstans än i baksätena. Därför föreslås det att 88 § vägtrafiklagen ändras så att även passagerare i baksätet på taxibilar skall omfattas av skyldigheten att använda bilbälte.

Vad gäller paketbilar föreslås det att 88 § ändras så att skyldigheten att använda bilbälte inte skall gälla passagerare i baksätet. Skyldigheten att använda bilbälte utsträcks dessutom till att omfatta förare och passagerare i bussar med en totalvikt på högst 3,5 ton som inte har

särskilt konstruerade platser för stående passagerare, med undantag av passagerare på baksätena.

Artikel 6 i direktivet möjliggör nationella avvikelser från de skyldigheter som anges i artikel 2 t.ex. för att det skall vara möjligt att effektivt utöva vissa slags yrken. På grund av orsaker som har samband med en effektiv kundservice och förarens säkerhet föreslås det att taxiförarna fortsättningsvis skall stå utanför skyldigheten att använda bilbälte. Det föreslås att undantagsstadgandet i 88§ 2 mom. 3 punkten flyttas från lagen till 6§ förordningen om användning av fordon på väg, där det också stadgas om övriga undantag från skyldigheten att använda bilbälte. Avsikten är att undantaget enbart skall gälla körsituationer där föraren vid utövning av yrkesmässig persontrafik transporterar passagerare. I övrigt skall föraren omfattas av skyldigheten att använda bilbälte. I Sverige och Danmark är taxiförarna befriade från skyldigheten att använda bilbälte i yrkesmässig trafik, i Danmark dock enbart i situationer där det finns passagerare i bilen.

Enligt bestämmelserna i artikel 5 förutsätter sådan befrielse från skyldigheten att använda bilbälte som beviljas på grund av medicinska skäl ett läkarintyg av en behörig myndighet. Av intyget skall framgå dess giltighetstid och den symbol som anges i artikel 5. Enligt direktivet är ett intyg som har utfärdats i en EES-stat även giltigt i de andra EES-staterna. Därför bör undantagsstadgandet i 88§ 2 mom. 1 punkten ändras samt till paragrafens 4 mom. fogas ett stadgande om rätten att genom förordning stadga om läkarintygets innehåll och giltighet.

Enligt artikel 2.2. i direktivet skall barn under 12 år med en kroppslängd under 150 cm i första hand använda ett säte som är utrustat med en för barnets längd och vikt lämplig barnstol eller någon annan skyddsanordning för barn. Om sådana säten saknas skall barnet färdas i ett säte som är utrustat med bilbälte eller någon annan skyddsanordning som godkänts för vuxna. Enligt artikel 4.2. i direktivet skall genom nationell lagstiftning tillåtas att ett barn under tre år som använder baksätet inte är fastspänt med en skyddsanordning som är särskilt avpassad efter barnet, om barnet färdas i ett fordon som saknar en sådan anordning och om barnet använder baksätet. Stadgandet om förarens, barnets förmyndares eller vård-

nadshavares ansvar för att barnet använder bilbälte eller skyddsanordning förblir oförändrat i vägtrafiklagen.

2. Beredningen av propositionen och utlåtanden

De ändringar som behövs för att körkorts-författningarna skall stämma överens med EG:s lagstiftning om körkort har beretts i samarbete mellan trafikministeriet, inrikesministeriet, Bilregistercentralen och fordonsförvaltningen. Förslagen baserar sig på ett arbetsgruppsbetänkande (16/94 trafikministeriets publikationer) som har varit på remiss hos de viktigaste av de myndigheter, organisationer och samfund som utför trafiksäkerhetsarbete eller som har anknytning till detta arbete.

I samband med beredningen av propositionen föreslog Försäkringsbolagens trafiksäkerhetskommitté hösten 1993 för trafikministeriet att skyldigheten att använda bilbälte skall utsträckas till att även omfatta taxiförare och passagerare i taxibilarnas baksäte. Förslaget baserade sig på en utredning som trafiksäkerhetskommittén hade låtit göra om taxiolyckor som lett till personskador. Enligt den kunde man genom ökad användning av bilbälte i taxibilar årligen rädda en till två förare eller passagerare från döden och en till två personer från allvarliga skador. För ca 50 förare och 60 passagerare kunde uppkomsten av skador antingen helt förhindras eller skadorna lindras.

Utlåtanden om förslaget begärdes av inrikesministeriet, Trafikskyddet och Suomen Taksiliitto ry.

I utlåtandena bemöttes förslaget i allmänhet positivt. Suomen Taksiliitto ry motsatte sig att skyldigheten att använda bilbälte skulle utsträckas till att gälla föraren, med hänvisning till en smidig kundservice och ett eventuellt hot om våld från kundernas sida. Beredskapen att försvara sig mot överraskande attacker förutsatte enligt förbundet att undantagsstadgandet gällande taxiförare även i fortsättningen bibehålls i författningar som gäller användningen av bilbälte.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen föranleder inga merkostnader för bilister eller offentliga samfund. Den ökade

användningen av bilbälten och säkerhetsanordningar beräknas leda till en förbättrad trafik-säkerhet.

I övrigt har propositionen inga direkta ekonomiska verkningar.

4. Närmare stadganden och bestämmelser

Närmare stadganden och bestämmelser om anpassning av körkortsstadgandena efter EG-lagstiftningen utfärdas i körkortsförordningen och i trafikministeriets beslut om tillämpning av körkortsförordningen.

Genom förordning stadgas om undantag från skyldigheten att använda bilbälte och om det läkarintyg enligt artikel 5 i bilbältsdirektivet som utfärdas gällande medicinska skäl samt

om intygets innehåll och giltighet, medförande av intyget och skyldigheten att förete intyget för polis.

De blanketter för läkarintyg som skall tas i bruk förutsätter anvisningar av social- och hälsovårdsministeriet.

5. Ikraftträdande

Vad gäller stadgandena om obligatorisk användning av bilbälten bör lagen träda i kraft samtidigt som tilläggspaketet till EES-avtalet. Lagens stadganden om körkort bör träda i kraft samtidigt som direktivet om körkort, dvs. den 1 juli 1996. Stadgandet angående typskylt bör träda i kraft den 1 april 1995.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/81) 70 § 1 och 2 mom., 83 § 4 mom. samt 88 § 1—3 och 5 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 70 § 1 och 2 mom. i lag av den 3 augusti 1990 (676/90), 83 § 4 mom. i lag av den 6 november 1992 (989/92) och 88 § 1—3 och 5 mom. i lag av den 27 mars 1987 (357/87) som följer:

70 §

Körkortstillstånd

Polisen beviljar tillstånd för erhållande av körkort (*körkortstillstånd*), om sökanden uppfyller genom förordning stadgade krav som gäller hälsan och inte på grund av fortgående missbruk av alkohol eller något annat rusmedel skall anses vara farlig som förare i trafiken. För beviljande av körkortstillstånd krävs dessutom att sökanden i Finland har en permanent bostättningsort eller att han studerar här och att studierna fortgått minst sex månader.

Körkortstillstånd beviljas dock inte den som har meddelats körförbud eller temporärt körförbud och inte heller utan särskilda skäl den som under det senaste året har gjort sig skyldig till körning utan körrätt. Körkortstillstånd beviljas inte heller om myndigheten har kännedom om att sökanden har meddelats körförbud

i ett land som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

83 b §

Fordons övriga konstruktion och utrustning

Motordrivna fordon samt deras släpvagnar skall vara försedda med tillverkningsnummer. Bilar och deras släpvagnar skall dessutom vara försedda med tillverkarens skylt.

88 §

Användning av bilbälte och annan säkerhetsanordning för bilsäte

Föraren och passagerarna skall under körning använda för sittplatsen monterat bilbälte

eller vara fastspända i någon annan säkerhetsanordning

1) i personbilar,
2) i bussar med en totalvikt på högst 3,5 ton som inte har särskilt konstruerade platser för stående passagerare, med undantag av passagerare på baksätena, och

3) i paketbilar som är konstruerade för en högsta hastighet som överstiger 25 km/h, med undantag av passagerare på baksätena.

Skyldigheten att använda bilbälte eller någon annan säkerhetsanordning gäller dock inte

1) den för vilken starka medicinska skäl utgör hinder för att använda bilbälte, eller

2) den som inte kan använda bilbälte på grund av att det i bilen finns flera passagerare än monterade bilbälten.

Barn under 12 år med en kroppslängd under 150 centimeter skall i första hand använda ett säte som är utrustat med en för barnets längd

och vikt lämplig barnstol eller någon annan skyddsanordning för barn. Om ett sålunda utrustat säte saknas, skall barn under tre år i första hand färdas i fordonets baksäte och härvid använda sig av ett i baksätet monterat bilbälte eller någon annan skyddsanordning.

Genom förordning kan stadgas om

1) befrielse från användningen av bilbälte på grund av transportens eller köruppslagets speciella art, samt

2) innehållet i och giltigheten för ett läkarintyg som gäller sådana skäl som avses i 2 mom. 1 punkten.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. Lagens 70 § 1 och 2 mom. träder dock i kraft den 1 juli 1996 samt 83 b § 4 mom. den 1 april 1995.

Helsingfors den 16 maj 1994

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Ilkka Kanerva

Lag

om ändring av vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/81) 70 § 1 och 2 mom., 83 § 4 mom. samt 88 § 1—3 och 5 mom.,
 dessa lagrum sådana de lyder, 70 § 1 och 2 mom. i lag av den 3 augusti 1990 (676/90), 83 § 4 mom. i lag av den 6 november 1992 (989/92) och 88 § 1—3 och 5 mom. i lag av den 27 mars 1987 (357/87) som följer:

Gällande lydelse

70 §

Körkortstillstånd

Polisen beviljar tillstånd för erhållande av körkort (*körkortstillstånd*), om sökanden uppfyller genom förordning stadgade krav som gäller hälsan och inte på grund av fortgående missbruk av alkohol eller annat rusmedel skall anses vara farlig som förare i trafiken.

Körkortstillstånd beviljas dock inte den som har meddelats körförbud eller temporärt körförbud och inte heller utan särskilda skäl den som under det senaste året har gjort sig skyldig till körning utan körkort.

83 b §

Fordons övriga konstruktion och utrustning

Motordrivna fordon samt deras släpvagnar skall vara försedda med tillverkningsnummer. Bilar och deras släpvagnar skall dessutom vara försedda med tillverkarens skylt och *mopeder med typskylt*.

Föreslagen lydelse

70 §

Körkortstillstånd

Polisen beviljar tillstånd för erhållande av körkort (*körkortstillstånd*), om sökanden uppfyller genom förordning stadgade krav som gäller hälsan och inte på grund av fortgående missbruk av alkohol eller något annat rusmedel skall anses vara farlig som förare i trafiken. *För beviljande av körkortstillstånd krävs dessutom att sökanden i Finland har en permanent bostättningsort eller att han studerar här och visar att studierna fortgått minst sex månader.*

Körkortstillstånd beviljas dock inte den som har meddelats körförbud eller temporärt körförbud och inte heller utan särskilda skäl den som under det senaste året har gjort sig skyldig till körning utan körkort. *Körkortstillstånd beviljas inte heller om myndigheten har kännedom om att sökanden har meddelats körförbud i ett land som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.*

83 b §

Fordons övriga konstruktion och utrustning

Motordrivna fordon samt deras släpvagnar skall vara försedda med tillverkningsnummer. Bilar och deras släpvagnar skall dessutom vara försedda med tillverkarens skylt.

Gällande lydelse

88 §

Användning av bilbälte och annan säkerhetsanordning för bilsäte

I person- och paketbilar skall föraren och passagerarna under körning använda för sittplatsen monterat bilbälte.

Skyldigheten att använda bilbälte gäller dock inte

1) den för vilken sjukdom, skada eller annan särskild omständighet utgör hinder för att använda bilbälte,

2) den som inte kan använda bilbälte på grund av att det i bilen finns flera passagerare än monterade bilbälten, *ej heller*

3) föraren av en personbil som används i yrkesmässig persontrafik och passagerare som inte sitter i framsätet.

Den som är kortare än 150 cm kan färdas i en för ändamålet lämplig barnstol eller i någon annan skyddsanordning eller endast använda bilbältets höftdel, om han inte begagnar bilbältet sittande på en bälteskudde.

Genom förordning kan stadgas om befrielse från användningen av bilbälte på grund av transportens eller köruppdragets speciella art.

Föreslagen lydelse

88 §

Användning av bilbälte och annan säkerhetsanordning för bilsäte

Föraren och passagerarna skall under körning använda för sittplatsen monterat bilbälte eller vara fastspända i någon annan säkerhetsanordning

1) i personbilar,

2) i bussar med en totalvikt på högst 3,5 ton som inte har särskilt konstruerade platser för stående passagerare, med undantag av passagerare på baksätena, och

3) i paketbilar som är konstruerade för en högsta hastighet som överstiger 25 km/h, med undantag av passagerare på baksätena.

Skyldigheten att använda bilbälte eller någon annan säkerhetsanordning gäller dock inte

1) den för vilken starka medicinska skäl utgör hinder för att använda bilbälte, eller

2) den som inte kan använda bilbälte på grund av att det i bilen finns flera passagerare än monterade bilbälten.

Barn under 12 år med en kroppslängd under 150 centimeter skall i första hand använda ett säte som är utrustat med en för barnets längd och vikt lämplig barnstol eller någon annan skyddsanordning för barn. Om ett sålunda utrustat säte saknas, skall barn under tre år i första hand färdas i fordonets baksäte och härvid använda sig av ett i baksätet monterat bilbälte eller någon annan skyddsanordning.

Genom förordning kan stadgas om

1) befrielse från användningen av bilbälte på grund av transportens eller köruppdragets speciella art, *samt*

2) *inhållet i och giltigheten för ett läkarintyg som gäller sådana skäl som avses i 2 mom. 1 punkten.*

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. Lagens 70 § 1 och 2 mom. träder dock i kraft den 1 juli 1996 samt 83 b § 4 mom. den 1 april 1995.
